

Gospodarstvena priloga.

Priložena od štaj. kmetijske družbe 38. šte. „Slov. Gospodarja“.

L. 1882.

21. septembra.

Štev. 78.

Oznanilo zastran nakupovanja in dražbanja plemenskih bikov.

Za nakup in potem sledečo dražbanje plemenskih bikov je nekaj denarjev na razpolaganje danih iz državne blagajnice. Izvrševalo bode se toraj to tudi letos, in sicer proti pogojem uže večkrat objavljenim.

Kdor ima v ovo svrho plemenskega bika na prodaj, ali kdor hoče dražbe se udeležiti, da si dobrega bika plemenskega kupi, ta se mora konči do 30. septembra t. l. oglašiti v kanceliji kmetijske družbe štajerske v Gradci, Hofgasse 8, najbolje se vé pismeno.

Vsak bodoči dražbar naj svoje naglasitvi priloži deset goldinarjev pa naj tudi napové, katerega plemena bi naj bik bil, kojega si želi kupiti. —

Kedaj in kde se pa ima dražba vršiti, to se bode pozneje o pravem času dajalo na znanje, ko bodo uže vse naglasitve zbrane.

V Gradci dne 9. septembra 1882.

Centralni odbor kmetijske družbe štajerske.

Kaj ima kmetovalec storiti drugo polovico septembra.

Zimino sejejo pa naj pazijo kmetovalci na to, kar smo zadnjič na tem mestu razlagali. Krompir spravljajo v suhe in prezračne kleti ali podzemeljske repnice ali shrambice. Koruzo navadno tudi uže proti koncu septembra spravljajo pa letos zaradi vedne moče pozno zori in bode toraj meseca oktobra z njo največ dela. Le v jako toplih legah in rane jene sorte dozorijo letos meseca septembra. Nekateri porežejo koruzi vršičevje in potrgajo listje, da bi hitreje zorila. Vendar takšno ravnanje ni svetovati. Listki so potrebni, da se zrna pravilno razvijajo. Če jih prerano potrgamo, škodujemo zrnom, torej vsemu pridelku. Bolje kaže liče okolo koruznega roga razmikati. Rog se potem hitreje vsuši in zrno na njem utrdi.

Mlado deteljo in strniščno travo kosijo za polaganje živini pa treba paziti, da te ne napijajo. Če je takšne krme veliko, naj se jej meša suhe krme, slame ali sena. Preden se živina v tako pašo vžene, treba jej malo suhe krme položiti, da prehladno in preneglo ne žre mlade trave; dobro je, če jo hitreje ženemo čez takšno pašo. Če pa vendar katero žival napihne, pomagamo

jej najleži s cevjo iz guta-perche, ki se jej v požirnik potisne.

Priprave za spomladno sejatev in napajanje travnikov nadaljujejo. Hmelj na sušenje razgrnen na podih treba marljivo obračati. Zadnje delo v hmeljnikih se završi; lan in konoplje terejo. Zastran oskrbovanja živine pa velja, kar smo zadnjič na tem mestu razlagali. Wilhelm.

Ozimine in jarine letošnje v Avstriji.

Dne 6. septembra bil je na Dunaji velik mejnarodni sejem za zrnje in semena. Generalni tajnik dunajske borze zrske, g. Leinkauf, je takrat sledeče poročal o letošnjih jarinah in ozimih v našem cesarstvu.

Pšenice so na Ogerskem letos pridelali toliko in tako lepe, da uže od l. 1867 takšne ne pomnijo. Zvedenci pravijo, da so je namlatili 12 milijonov hektolitrov več, kakor ob srednjih letinah. Pšenica je tedaj ondi letos jako dobro, izvrstno obrodila.

V naših avstrijskih deželah pridelali so tudi več pšenice, kakor ob srednjem letini, blizu 2 milijona hektolitrov več. Takšno srečo imele so dežele: spodnja Avstrija, Štajerska, Koroška, Istrija, Češka, Moravska, Šlezija, Gališka in Bukovina. Drugod pa je moča in deževje veliko škode naredila, ker je pšenica na njivah začela cimiti. Največ škode tukaj trpela je Saleburška in zgornja Avstrija, nekateri okraji na Českem in Moravskem, pa v Gališkem.

Menje dobro kakor pšenica, obnesla je se rž na Ogerskem pa tudi pri nas. Vsakako pa stojimo proti drugim letinam veliko na boljem. Ogerske dežele pridelale so letos $1\frac{1}{4}$ milijona hektolitrov, naše pa 1 milijon hektolitrov čez srednje dobro letino. Kar so dežele Češka, Moravska, gornja Avstrija, Istrija in izhodnja Gališka pridelale menje, to so namlatili v drugih deželah več.

Jarine so letos na Ogerskem več posejali, kakor druga leta. Posejali so namreč tudi takšne njive, katere so druge kratki morale prazne ostati zavoljo povodnji ali sploh prevelike mokrote. Ječmena dobili so ondi $2\frac{1}{2}$ milijona hektolitrov več, kakor ob srednjih letinah. Pri nas ječmen ni tako dobro obrodil. Nekateri dežele, posebno spodnja in gornja Avstrija, Češka, Moravska in Istrija pridelale so menje, kakor ob navadnih, srednjih letinah. Toda v drugih deželah dobili so več ječ-

mena nad srednjo letino, blizu za $3\frac{1}{2}$ milijona hektolitrov.

Z ovsom pa so povsod jako zadovoljni. Oggerske dežele ga imajo za 2 milijona hektolitrov više od srednje letine. Spodnja in gornja Avstrija, Saleburška, Istrija, deloma tudi Gališka pridelale so menje ovsa, kakor je bilo sprva videti pa zato imajo druge dežele več. Vsled tega dobile so naše dežele za $1\frac{3}{4}$ milijona in vse cesarstvo 4 milijone hektolitrov ovsa več, kakor ob srednjih letinah.

Ako ostane vse, kakor navadno, potem je letos mogoče veliko zrnja in moke predati čez mejo v tuje dežele namreč 13—14 milijonov meterskih centov pšenice, $2-2\frac{1}{2}$ milijona rži, 5 milijonov ječmena in $2-2\frac{1}{2}$ milijona meterskih centov ovsa.

Veliko upliva na ovo za izvožnjo pripravljeno zrnje to, kako bodo kaj drugi sadeži obrodili. Če bo teh mnogo, tedaj ostane zrnja več za izvožnjo, če ne pa menje. Krompir in okopavni sadeži so veliko trpeli zavoljo nalivov in večnih dežev. Vendar upajo pri krompirji na srednje dober pridelek. Koruze pa pričakujejo mnogo in lepe, če bo jesen dobra in koruzi dala dozoreti.

Vzemimo, da pomeni 100 srednjo letino, večje številke dobro, menjše pa slabo letino. Po tem takem se dajo ozimine in jarine letošnje v Avstriji tako razvrstiti: na Oggerskem pšenica 157, rž 108, ječmen 120, oves 116; pri nas: pšenica $111\frac{1}{2}$, rž $103\frac{1}{2}$, ječmen 106 in oves $105\frac{1}{2}$.

Pogoji premiranja konj.

(Konec.)

II. Mlade kobile.

Štiriletne kobile noriškega plemena in petletne kobile drugih plemen bodo premirane le:

1. če je dokazano, da jim je oča bil državen, licenciran ali lastno domač žrebec posestnikov;

2. če so ubrejene po državnem, licenciranem ali lastno domačem žrebeci, kar je treba dokazati s postavnim ubrejitevskim spričalom;

3. če so najmenje eno leto lastnina sedanjega posestnika, ki se za premijo poganja. Lastništvo mora po srenjskem predstojniku biti pismeno popričano;

4. triletne kobile domačega plemena še ne smejo biti ubrejene, pač pa zamorejo biti ubrejene triletne kobile noriškega plemena, to pa po takšnih žrebcih, kakor je zgoraj bilo navedeno. Rod in vsaj enoletno lastništvo mora posestnik dokazati. Mlade kobile, ki so bile kot takšne premirane, pripuščajo se poznej k premiranju le, če imajo dobro sezno ali odstavljeno žrebe seboj.

Žrebeta.

1. Eno- ali dvaletna žrebeta noriškega plemena morejo dobiti premije, če so od posestnika

dobro vzrejena in je se nadejati, da bodo vsled ugodnega razvitka in nadalješnje dobre izreje kedaj dobri plemenski žrebci ali pastuhi. Vendar dokazati se mora s postavnim ubrejitevskim spričalom, da je žrebetu oča bil državen, licenciran ali lastno domač žrebec posestnikov. Naposled mora še od srenjskega predstojnika pismeno potrjeno biti, da je žrebe najmanje leta dni lastnina tistega posestnika, kateri se za premijo poganja.

Ako je več žrebet, ki so v jednakej meri premiranja vredna, prisodi se najprvle premija tistemu žrebetu, čegar posestnik zamore po svojem srenjskem predstojniku in dveh pričah ali drugače verjetno dokazati, da ima doma blevoj in prostorij, kakoršnih je za razumno vzrejanje žrebet potrebno, t. j. kder je zraven dovoljne krme tudi zadosti gibanja in hojenja na prosti zrak po leti in po zimi.

2. Enoletna premirana žrebeta zamorejo posestniki tudi pribodnje leto kot dvaletna žrebeta k premiranju prignati.

3. Dvaletnim žrebetom, letos premiranim, ako jih posestniki drugo leto zopet k premiranju postavijo ter so med tem popolnem dorastla in lepe lastnosti kažejo, prisodi se licenca, če jih naravnost vlada ne kupi za deželne žrebce.

4. Žrebetom drugih plemen kakor noriškega se premije ne bodo delile.

Žrebice.

1. Eno- ali dvaletne žrebice morejo premirane biti, vsejedno ali so od državnega, licenciranega ali lastno domačega žrebca in od domače kobile. Treba je le, da jih je posestnik dobro vzredil tako, da se je pri ugodnem razvitku in nadalješnji dobri izreji nadejati, da bodo kedaj dobre plemenske kobile. Njihov rod mora biti po postavnih ubrejitevskih spričalih dokazan. Jednako tudi, če jih lastnik ni iz domačega plemena vzredil, mora biti dokazano s pismenim potrdilom srenjskega predstojnika, da je žrebica najmanje leta dni lastnina onega posestnika, kateri se za premijo poganja.

2. Premirane enoletne žrebice zamorejo posestniki drugo leto tudi k premiranju prignati ter je mogoče, da kot dvaletne žrebice tudi premijo potegnejo. Žrebci letos ne bodo premirani.

C. Izvršilne določbe.

1. Posestniki premirane živali dobijo vrhu premije v denarjih še potrdilnico, v katerej je premirani konj popisan in še tablico z letno številko premiranja, ki se ima konju obesiti.

2. Zraven premij v denarjih prisojevale se bodo konjem, še posebnega odlikovanja vrednim, srebrne in bronaste državne svetinje in priznalne diplome.

3. Tistim posestnikom ki se premijam v denarjih odpovejo, izroči se potrdilnica, v katerej je